

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 5 września 2013 roku, Sąd Rejonowy w Pabianicach stwierdził, że spadek po H. C. synu W. i W. zmarłym dnia 11 stycznia 2006 roku w P. i tam ostatnio stale zamieszkałym, na podstawie ustawy nabyli zstępni rodzeństwa spadkodawcy: S. C. (1), syn E. i S. w 2/4 częściach, J. W., córka M. i M. i K. K. syn A. po 1/4 części, z tym, że J. W., córka M. i M. i K. K. syn A. nabyli spadek z dobrodziejstwem inwentarza.

Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie swoje oparł na następujących ustaleniach faktycznych i zważył co następuje:

H. C. zmarł 11 stycznia 2006 roku, w P. w miejscu swego ostatniego stałego zamieszkania. Spadkodawca testamentu nie sporządził. Zmarł jako rozwiedziony. Pozostawił dwoje dzieci: M. C. (1) i J. C. (1) którzy w dniu 24 kwietnia 2004 roku odrzucili spadek po spadkodawcy. Dzieci spadkodawcy w dacie złożenia oświadczeń nie posiadali zstępnych.

Ojciec spadkodawcy zmarł przed nim, zaś matka W. C. w dniu 26 maja 2006 roku odrzuciła spadek po synu. Rodzeństwo spadkodawcy: E. C., J. C. (2), M. C. (2) i M. C. (3) oraz bratanica spadkodawcy B. C. - córka nieżyjącego brata spadkodawcy A. C. (1) oświadczeniami złożonymi w dniu 17 maja 2006 roku odrzucili spadek po spadkodawcy. W tym samym dniu spadek po H. C. odrzucili też zstępni rodzeństwa spadkodawcy: G. C., A. B., M. B., K. B., P. C. (1), J. C. (1) i A. K.. P. C. (2) – syn J. C. (2) odrzucił spadek po zmarłym w dniu 26 czerwca 2006 roku.

Oświadczeń spadkowych nie złożyli: S. C. (1), syn E. C., A. K. w imieniu małoletniego syna K. K. i M. C. (2) w imieniu małoletniej J. C. (3) (obecnie W.). S. C. (1) zmarł 4 czerwca 2011 roku, zaś jego następcami prawnymi są: żona A. C. (2) i syn T. C., którzy spadek po S. C. (1) nabyli z dobrodziejstwem inwentarza. W dniu 15 maja 2013 roku A. C. (2) jako następca prawny S. C. (1) złożyła oświadczenie przez Sądem o odrzuceniu spadku po H. C..

Opierając się na powyższych ustaleniach Sąd Rejonowy uznał że w sprawie ma zastosowania art. 932 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 27 czerwca 2009 roku. Jedynymi spadkobiercami, którzy nie odrzucili spadku po H. C. to S. C. (1), syn E., J. W., córka M. i K. K. syn A.. Według Sądu Rejonowego oświadczenie o odrzuceniu spadku przez S. C. (1) złożone przed Sądem w dniu 15 maja 2013 roku przez A. C. (2) – następcę prawnego S. C. zostało złożone po upływie ustawowego, sześciomiesięcznego terminu, wskazanego w treści art. 1015 k.c. Obowiązek wykazania zachowania powyższego terminu spoczywa na osobie która z danej czynności wywodzi skutki prawne. Zdaniem Sądu A. C. (2) nie sprostała przedmiotowemu obowiązkowi.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżyła apelacją w całości uczestniczka A. C. (2) zarzucając Sądowi Rejonowemu: naruszenie prawa materialnego tj. art. 1016 k.c. przez niezastosowanie tego przepisu i w konsekwencji błędne orzeczenie, że S. C. (1) nabył spadek po H. C. w 2/4 częściach, bez ograniczenia odpowiedzialności spadkobiercy za długi spadkowe (przyjęcie proste), nie zaś z dobrodziejstwem inwentarza.

Apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia przez stwierdzenie spadku po H. C. synu W. i W. zmarłym dnia 11 stycznia 2006 roku w P. i tam ostatnio stale zamieszkałym, na podstawie ustawy nabyli zstępni rodzeństwa spadkodawcy: S. C. (1), syn E. i S. w 2/4 częściach, J. W., córka M. i M. i K. K. syn A. po 1/4 części - wszyscy z dobrodziejstwem inwentarza.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Zgodnie z treścią art. 1016 k.c. jeżeli jeden ze spadkobierców przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, uważa się, że także spadkobiercy, którzy nie złożyli w terminie żadnego oświadczenia, przyjęli spadek z dobrodziejstwem inwentarza. Przepis ten wyprawdza korzystne skutki prawne dla spadkobierców, którzy nie złożyli w terminie

żadnego oświadczenia, a dochodzą do dziedziczenia wspólnie, ze spadkobiercą który przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza.

Sąd Najwyższy wyjaśnił przy tym, że gdy jeden ze spadkobierców przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, bez względu na to, czy nastąpiło to wskutek odpowiedniego oświadczenia woli, czy też przez niezłożenie takiego oświadczenia przez osobę niemającą pełnej zdolności do czynności prawnych, uważa się, że inni spadkobiercy mający pełną zdolność do czynności prawnych, którzy nie złożyli w ustawowym terminie żadnego oświadczenia w kwestii przyjęcia spadku, również przyjęli spadek z dobrodziejstwem inwentarza (tak wyrok SN z 26 lutego 1970 r., II CR 388/69, LexPolonica nr 296358, OSNCP 1970, nr 12, poz. 229, oraz w postanowienia z 19.01.2012, IV CSK 224/11 LEX 1169150 i postanowienie z dnia 20 grudnia 2012 roku w sprawie III CZP 89/12 LEX 1294690).

Sąd Rejonowy poprawnie ustalił, że wobec spadkobierców: J. W., córki M. i M. urodzonej (...) i K. K. syna A. urodzonego (...) istnieją podstawy do zastosowania art. 1015 § 2 zd. 2 k.c. W konsekwencji tego, przedmiotowi spadkobiercy nabyli spadek po H. C. z dobrodziejstwem inwentarza. Powyższe ustalenia nakazywały jednak Sądowi zastosowanie art. 1016 k.c. wobec pozostałych spadkobierców dochodzących do dziedziczenia po H. C., czego jednak Sąd Rejonowy nie uczynił. W toku postępowania przed Sądem nie poczyniono ustaleń, aby S. C. (1) złożył we wskazanym w art. 1015 § 1 k.c. terminie złożył jakiegokolwiek oświadczenie dotyczące spadku po H. C.. Okoliczności tej nie można domniemywać. Skoro tak, to S. C. (1), mając na uwadze treść art. 1016 k.c. nabył spadek po H. C. z dobrodziejstwem inwentarza.

Sąd Okręgowy podzielił przy tym zapatrywania Sądu Rejonowego, że A. C. (2) wbrew obowiązкови wynikającemu z treści art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. nie udowodniła, aby oświadczenie o odrzuceniu spadku po H. C. złożone w toku postępowania jako następca prawny S. C. (1) złożyła w terminie wskazanym w art. 1015 § 2 zd. 2 k.c. i w związku z tym znajdował wobec S. C. (1) zastosowanie art. 1020 k.c. Sama uczestniczka nie podniosła żadnych okoliczności, które choćby uprawdopodobniłaby, że oświadczenie to zostało złożone w sześciomiesięcznym terminie z art. 1015 § 2 zd. 2 k.c.. Pamiętać jednak należy, że interesy uczestniczki zabezpiecza możliwość złożenia wniosku przewidzianego w art. 1019 § 2 k.c.. Wprawdzie przedmiotowa okoliczność nie była przedmiotem zarzutu apelacyjnego skarżącej, jednakże Sąd Okręgowy, jako sąd odwoławczy, w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod uwagę naruszenie prawa materialnego przez Sąd pierwszej instancji, nawet bez powołania się na nie stron. Stąd też Sąd Okręgowy przeprowadzając kontrolę poprawności rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego miał obowiązek również odnieść się do tejże okoliczności.

Jedynie na marginesie zauważyć należy, że Sądowi Okręgowemu znana jest linia orzecznictwa Sądu Najwyższego w myśl której nie jest dopuszczalna apelacja co do braku w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku wzmianki, że przyjęcie spadku nastąpiło z dobrodziejstwem inwentarza (por. uchwała SN z dnia 13.X.2010 w sprawie III Czp 64/10, LEX 603823). Przedmiotowy judykat nie znajduje zastosowania w realiach niniejszej spawy. Rozpatrywane przez SN pytanie prawne dotyczyło sytuacji w której, Sąd w postanowieniu o stwierdzenie nabycia spadku nie zamieścił żadnego rozstrzygnięcia, dotyczącego sposobu dziedziczenia spadku przez spadkobierców. Tymczasem w sprawie niniejszej, Sąd Rejonowy zdecydował się na umieszczenie w orzeczeniu wzmianki o sposobie nabycia spadku przez spadkobierców. Skoro Sąd I instancji wadliwie określił krąg spadkobierców nabywających spadek po H. C. z dobrodziejstwem inwentarza, rolą Sądu odwoławczego było konwalidacja błędnego rozstrzygnięcia.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że ustalił że S. C. (1) syn E. i S. spadek po H. C. synu W. i W. nabył z dobrodziejstwem inwentarza.

O kosztach postępowania Sąd orzekł, na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. Ponieważ żadne z zainteresowanych nie zgłosiło wniosku o zasądzenie kosztów postępowania, nie ma podstaw do orzekania o nich przez zamieszczenie w postanowieniu rozstrzygającym sprawę, że każdy z uczestników postępowania ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie. Zamieszczenie bowiem takiego rozstrzygnięcia w sentencji postanowienia nie jest bowiem rozstrzygnięciem o kosztach, lecz zbędnym powtórzeniem ogólnej zasady ustanowionej w art. 520 § 1 k.p.c.